

Syntagmata Theologica Sive Principalis Theologiæ Tractatus

Continet triplicem Tractatum: Primus est de Conscientia. Secundus agit de Merito. Tertius de Reviviscentia meritorum.

Lourenço, Agostinho

Leodici Eburonum, 1692

Sectio IX. Proponitur, & defenditur verior Sententia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80151](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80151)

gloriz; sed augmentum gloriæ, non in hac vita, sed in futura tantum confertur; ergo solum pro tunc tenemur fateri augmentum, & restitutionem totius gratiæ meritis præcedentibus correspondentis.

183. Respondeo fundamentum, si valeret, etiam probare, iustum bene operantem non statim accipere augmentum gratiæ, sed solum aut in fine vitæ, aut ad ingressum gloriæ; siquidem ex verbis Trid. etiam non colligitur, hoc augmentum statim esse conferendum; ac proinde si conferatur erit novum præmium, exigetque novum meritum, aut majorem valorem in merito de condigno ipsius; sed ferè omnes fatentur augmentum gratiæ correspondens meritis iustorum statim conferri, ut supra ostendimus *tract. 2. d. 3. à num. 123.* ergo idem dicendum est de restitutione gratiæ debitæ meritis præcedentibus, quæ solum non vigeat, quia impediatur per peccatum; illo autem per penitentiam sublato, nullum superest impedimentum retardans ipsius restitutionem.

184. Ad confirmationem ex eodem Trid. adductam dicimus, non facere contra nos, imò ex illo contrarium probari; siquidem Trid. asserit, necessariam esse gratiam propter gloriam, ad quam, tanquam ad finem ultimum, ordinatur omnium iustorum meritum; sed acceptatio ad gloriam non potest esse sine acceptatione ad gratiam, quam necessariò præsupponit tanquam proprietatem suam naturam; habet enim gratia in ordine supernaturali rationem naturæ, cui omnia supernaturalia, tanquam ejus proprietates debentur; ergo in augmento gloriæ postea concedendo includitur necessitas augmenti gratiæ jam prius concessæ. Unde

Hæc sententia, quam jam alibi rejecimus, iterum à nobis rejicitur: Primò, quia sine fundamento negat restitutionem præmii debiti bene operantibus, & se ad illud disponentibus. Secundò, quia ad receptionem gratiæ restituendæ non est necessaria aliqua nova dispositio; siquidem aliquando sine illa, & sublato tantum impedimento, nempe peccato, concedunt ipsam gratiam recipere, nempe in patria, & post mortem; ergo si tunc, cur non statim, si statim auferatur impedimentum? Tertiò, quia ratio iustitiæ postulat, ut præmium debitum statim solvatur si fieri potest, & quod merces non differatur, quando operans illius est capax; sed Deus est iustissimus Judex, potensque statim solvere præmium debitum; & homo quoties se disponit ad gratiam, est in statu capaci ad recipiendum præmium, & mercedem sibi debitam, non solum propter præsens meritum, sed etiam sibi debitam propter merita præcedentia; ergo &c.

186. Quartò, quia restitutio gratiæ, ut ipsi Adversarii fatentur, solum conceditur propter acceptationem ad gloriam; sed acceptatio ad gloriam est effectus formalis gratiæ inherens, & dantis jus ad ipsam gloriam; ergo cum homo post subsequentem penitentiam, & peccati remissionem, statim maneat acceptus ad totam gloriam meritis præcedentibus debitam, manet etiam acceptus ad totam gratiam, statim recipiendam toti illi gloriæ correspondentem.

187. Dicent, hujusmodi acceptationem ad gloriam non fieri formaliter per gratiam intrinsicè inherentem, sed per extrinsecam voluntatem Dei. Sed contra, quia acceptatio in hoc loco non sumitur sub illa significatione extrinseca, sed quatenus acceptum recurrit cum proportionato, & intrinsicè apto ad gloriam; hic autem effectus est proprius

gratiæ intrinsicè inherens, non verò denominationis illius extrinseca; ergo licet Deus de potentia absoluta possit acceptare hominem ad gloriam sola acceptatione extrinseca, & sine gratia intrinsicè inherente, hoc est, quin illum proportionatum efficiat, de potentia ordinaria id non efficit, ut est communis sententia, & nos alibi diximus.

Patet, quia sicut Deus amando, facit bonum, & amabile, quod amat, ita acceptando ad gloriam, facit aptum, & acceptabile, quod acceptat; siquidem voluntas Dei efficax non stat sine effectu, quem decernit, ergo secundum legem ordinariam, quoties Deus acceptat hominem ad majorem gloriam, sive ad ejus augmentum, statim facit illum proportionatum ad tale augmentum; sed proportionatur per augmentum gratiæ; ergo si homo resurgens à peccato acceptatur ad totam gloriam, quam antea meruerat per opera præcedentia, & modò meretur per præsentem dispositionem, necessariò etiam acceptatur, & proportionatur ad illam per similem gratiam, tam præcedentibus operibus, quam præsentibus dispositionibus correspondentem.

Quintò rejicitur, quia gratia habita ex Sacramentis, & per peccatum amissa, statim per penitentiam restituitur, ut supra diximus à *num. 107.* ergo à fortiori restituetur gratia habita ex propriis meritis; siquidem cum gratia virtute Sacramentorum non detur ex propriis, sed Christi meritis, minus jus habet homo ad hanc, quam ad illam, quam habuit ex propriis meritis; ac proinde si illa per penitentiam restituitur, à fortiori & hæc debet restitui statim ac homo resurgit.

Probatur primum antecedens, quod solum indiget probatione: tum ex dictis loco proximè citato: tum etiam, quia alioqui homo tota vita privaretur fructu illius Sacramenti, quod ordinatur ad danda auxilia, ut homo possit sanctè, & dignè exercere officium sacerdotale, quod præstat gratia accepta in Sacramento Ordinis: aut profiteri fidem, quod præstat gratia accepta in Sacramento Confirmationis, sicque &c. alii; siquidem cum hæc Sacramenta non possint reiterari, si gratia ex illis accepta, & semel per peccatum amissa, non statim per penitentiam recuperatur, frustra abuntur in hac vita suo effectu; restitutio enim ad finem vitæ, & minus post mortem, nihil ad eum finem conducit; ergo debet statim fieri hujus gratiæ restitutio; ergo etiam restitutio gratiæ acceptæ propter merita.

SECTIO IX.

Proponitur, & defenditur verior Sententia.

ERTIA verior, & communior sententia affirmat, totam gratiam debitam meritis mortificatis statim restitui in ipsomet instanti justificationis, in quodalia merita vivificantur, sive dispositio ad illam justificationem sit intensa, sive remissa, & sive sit contritio, sive attritio cum Sacramento. Ita *Major. dist. 22. q. 1. Gabr. dist. 14. q. 3. art. 3. Ocham. q. 9. dub. 6. Medin. C. de Penit. q. 8. P. Henri. quodlib. 5. q. 24.* quos citat, & sequitur *P. Soar. d. 2. de Reviviscet. merit. sect. 3. n. 12. & 13.* & alii. Probatur primò ex fundamentis, quibus supra rejecimus duas præcedentes sententias; hujusmodi enim fundamenta satis probant nostram præsentem sententiam, ut consideranti patebit. Secundò ex *supra dictis*

dictis *traâ. 2. d. 3. à num. 12. & à n. 124.* fundamenta enim, quibus ibi probavimus, augmentum gratiæ non differri, sed statim tribui homini iusto in eodem instanti, in quo elicit actum meritorium sive intensum, sive remissum, eodem modo probant de restitutione gratiæ, & ejus augmento conferendo statim, ac homo per poenitentiam resurgit, ut consideranti patebit. Tertio etiam ex supra dictis à *num. 40.* quibus enim ibi probavimus, merita mortificata iterum per poenitentiam vivificari ad totum præmium essentiale sibi antea debitum, satis etiam probant vivificari ad illud statim conferendum quoad gratiam, & ejus augmentum.

192. Probatur quartò, quia merita mortificata reviviscunt per poenitentiam, ut probavimus *d. 1. à num. 6.* & reviviscunt ad totam gratiam sibi antea debitam; siquidem reviviscunt ad totum præmium essentiale, ut diximus à *num. 40.* cujus rationem ingreditur gratia, & ejus augmentum; sed eorum præmium essentiale quoad gratiam, & ejus augmentum, talis conditionis est, ut statim absque ulla mora dari possit homini capaci; in hoc enim differt à præmio gloriæ, quod homo quandiu est in hac vita non sit in statu capaci hujus præmii; maxime autem cujusvis gradus gratiæ, dummodò non sit impeditus per peccatum; ergo cum hoc auferatur per poenitentiam, statim homini sic poenitenti, & capaci restituitur gratia, & ejus augmentum sibi debitum ob merita præcedentia.

193. Argues 1. Quando homo justificatur recipit gratiam proportionatam suæ dispositioni, ut docet *Trid. sess. 6. cap. 7.* ergo si contritio sit remissa, solum infundetur gratia remissa, non obstantibus meritis præcedentibus; alioqui posset homo habens contritionem remissam, & multa merita præcedentia magis justificari, quam homo habens contritionem intensiorem, & pauciora merita præcedentia; ergo homo per poenitentiam resurgens non statim recipit totam gratiam meritis præcedentibus respondentem.

194. Advertes, ut præcedenti, & sequenti argumento respondeamus, distinguendum esse in justificatione peccatoris id, quod est per se, ab eo, quod est per accidens respectu talis mutationis, qua homo ab statu peccati in statum gratiæ transfertur. Nam per se est, ut ipse homo cum divino auxilio se sufficenter disponat, & quod Deus peccatum remittat, & gratiam dispositioni proportionatam infundat: at verò per accidens est, quod præcesserint merita, quæ consequenter ad illam mutationem reviviscunt; siquidem tota hæc mutatio posset intervenire absque reviviscencia meritorum, si illa v. g. non præcessissent. Hoc posito.

195. Respondeo gratiam illam, quæ per se infunditur ex vi justificationis, semper esse proportionatam, & commensuratam contritioni, seu dispositioni peccatoris, & de hac locutum esse *Trid. cit.* cum hæc sit propria gratia justificationis, quæ per se fuerat consideranda in doctrina de justificatione; siquidem ea, quæ sunt per accidens, non cadunt sub scientiam. Attamen cum hac, quando merita reviviscunt, conjungitur alia gratia eis correspondens, quam opus non est commensurari ipsi contritioni, quia ab illa non est tanquam à causa per se, sed per accidens, & removens obicem peccati; hoc autem æquè facit contritio remissa, ac intensa. Et hinc patet, nullum esse inconveniens, quod aliquando homo, si plura habeat merita præcedentia, resurgat cum majori gratia, etiam si id fiat mediante contritione remissione, quam alius,

qui cum intensiori resurgit, habens tamen pauciora merita vivificanda.

Argues 2. Tota gratia, quæ in prima justificatione datur, gratis datur; alioqui non tota justificatio fieret gratis, & esset donum solius Dei; ergo tunc nulla datur gratia ex meritis; siquidem cum hæc non detur gratis, jam tota gratia in prima justificatione non daretur gratis; ergo merita mortificata non possunt in eo instanti habere statim effectum gratiæ. Respondeo antecedens esse verum de gratia justificationis, quæ ex vi illius per se datur; hæc enim tota gratis conceditur, ut probat argumentum: non autem de gratia, quæ supposita priori, & meritis præcedentibus, conceditur, hæc enim non gratis, sed ex meritis ut debita confertur, in quo nulla est repugnantia, neque tollit liberalem, & gratuitam justificationem; siquidem talis gratia non pertinet per se ad illam mutationem, neque reputatur prima, sed ut secunda adjecta primæ, saltem secundum ordinem naturæ.

Neque novum quid est, quod in eodem instanti infundantur diversi gradus gratiæ ex diversis titulis. Patet primò, nam qui sicte Baptismum suscipit, & in eo peccavit, si postea conteritur, aut confitetur, recedente fictione, duplicem gratiam recipit, alteram ex opere operato, ratione Baptismatis; & alteram ex opere operantis, ratione poenitentia; ergo etiam sic poterit quis, sublato peccato, duplicem gratiam recipere, alteram ratione præsentis dispositionis; & alteram ex meritis præcedentibus. Secundò, quia justus, qui Eucharistiam, vel aliud Sacramentum suscipit, de condigno meretur aliquem gradum gratiæ per illum actum ex opere operantis; & tamen simul ei datur alia gratia ex opere operato, quæ ei gratis datur respectu ipsius, licet ex justitia detur respectu Christi; ergo etiam sic poterit ei dari in eodem instanti duplex gratia, altera gratis ratione præsentis dispositionis; & altera ex justitia ob merita præcedentia.

Argues 3. Si homo per poenitentiam resurgens statim reciperet gratiam meritis præcedentibus correspondentem, cum Deus jam semel hujusmodi merita remuneraverit, cum primò homo ea elicit, sequeretur, teneri Deum eadem merita eodem genere præmii, & æquali in suo ordine remunerare; sed hoc non est dicendum; ergo neque illud ex quo sequitur. Respondeo negando sequentiam; neque enim illa censetur, moraliter loquendo, duplex remuneratio ejusdem meriti; sed est moralis quædam continuatio ejusdem præmii, quod ex vi meriti à Deo acceptati perpetuitatem includit, quamdiu per hominem non steterit, prout supra diximus *num. 97.*

Instabis; Dux illæ gratiæ, nempe amissa, & restituta, sunt saltem numero distinctæ; ergo, cum ibi sit duplex gratia, Deus duplici præmio eadem merita remuneraret. Respondeo, licet secundum rationem philosophicam in genere entis, & physice ibi detur duplex gratia numero distincta: tamen in genere præmii, & secundum moralem æstimationem, tanquam una reputatur.

Advertes, plura alia argumenta desumi ex controversia de augmento gratiæ, & charitatis per actus æquè intensos, & etiam remissos: Nam si gratia respondens meritis vivificatis statim datur, licet homo per contritionem æquè intensam, imò & remissam, resurgat; bene sequitur, etiam gratiam, quam quis meretur per actus æquè intensos, imò & remissos, statim dari, quod Adversarii negant. Cum tamen nos id ipsum, quod hic dicimus de restitutione gratiæ statim faciendâ, dicamus

etiam de gratia, & ejus augmento statim faciendo, ut videre est supra *tract. 2. d. 3. à n. 12. & à n. 123.* quidquid ibi Adversarij adducunt contra nos, & hinc adducere poterant, videri poterunt locis citatis, & etiam supra à n. 83. sit igitur.

201. **Difficultas 2.** Utrum prius naturâ infundatur gratia antiqua, quàm nova: vel è contra: an utraque simul? Dico 1. Prius naturâ infunditur nova, quàm antiqua gratia. Ita *P. Arriaga tomo 8. d. 16. sect. 8. num. 57. P. Soar. Lust. tract. 1. de Pœnit. d. 4. num. 427.* & alii. Probatur, quia ex modo loquendi Conciliorum, & Sanctorum Patrum reviviscentia gratiæ antiquæ dependet ex remissione peccati; ergo hæc remissio peccati est prius naturâ, quàm antiqua gratia; sed remissio peccati de facto est posterior ad gratiam; siquidem fit ad exigentiam gratiæ datæ subjecto; ergo de primo ad ultimum reparatio gratiæ antiquæ est posterior naturâ productioni novæ gratiæ.

202. **Dices:** In Sacramentis fictè susceptis, quando reviviscunt quoad suum effectum, non causatur prius gratia à novo Sacramento, quo tollitur obex, quàm ab antiquo, sed ab utroque simul, solum præcedente prius naturâ dispositione requisitâ ex parte hominis; ergo idem dicendum erit in præsentî de novâ, & antiquâ gratiâ. Respondeo negando consequentiam; diversa ratio est, quia Sacramentum novum in illo casu non præsupponit gratiam, ut possit illam causare: at verò reviviscentia meritòrum supponit peccatum remissum; siquidem fit dependenter ab hac remissione: cum igitur hæc remissio supponat necessariò gratiam; à fortiori eam supponit antiquæ gratiæ reparatio.

203. **Dico 2.** Satis probabile est, utramque gratiam infundi simul naturâ. Ita *P. Arriaga cit.* Probatur, quia nulla datur ratio oppositum convincens; siquidem quam supra adduximus, non convincit, ut ex dicendis constat; ergo &c.

204. **Dices:** Reviviscentia gratiæ antiquæ, ut diximus, dependet à remissione peccati; sed hæc præsupponit gratiam novam, ad cujus exigentiam fit, ut etiam diximus; ergo à fortiori illam præsupponit antiqua gratia. Resp. cum eodem *P. Arriaga cit.* Deum, ut velit antiquam gratiam restituere, non expectare actualem remissionem peccati, sed prævisâ jam sufficienti causâ ejus remissionis, unico actu simul velle, & novam infundere, & antiquam restituere. Et in hanc solutionem magis inclinât *P. Arriaga cit.* addens, cum res sit dubia; siquidem Deus potuit utroque modo id facere, quem autem de facto elegerit? Non potest, nisi divinando affirmari.

205. **Difficultas 3.** Quomodo componantur in eodem subjecto antiqui & novi gradus gratiæ? Respondeo primò, juxta nostram sententiam docentem hujusmodi gradus esse omogeneos, ut constat ex dictis in *Met. tract. 4. d. 1. à num. 92.* nullam esse difficultatem; siquidem antiqui possunt esse secundi, licet olim fuerint primi, & è contra: imò propriè dum sunt in subjecto, nulla esset diversitas primi, & secundi; cum omnes immediatè inter se, & cum anima uniantur; illa autem est pura denominatio ab eo, quod prius, aut posterius fuerint infusi. Additur, non redire eisdem numero antiquos, sed alios similes.

206. **Respondeo secundò,** in contraria sententia docente, eos esse etherogenos, esse difficultatem non parvam, & quidem communem non solum reviviscentiæ meritòrum, sed etiam meritis non mortificatis: nempe quo pacto actus remissus ex se non mereans, nisi primum gradum gratiæ, possit obtinere

vigesimalum, qui est multò perfectior eo primo gradu. De hac tamen difficultate egimus jam supra *tract. 2. d. 3.* Igitur quoad præsentem.

Advertes in hac sententia de etherogenitate graduum, si gratia, quam meretur homo de novo (juxta id, quod diximus *num. 201.*) prius infundatur, quàm vigesimalus gradus antiquus, debere Deum pro illo signo naturæ miraculosè cum vigesimalum gradum producere; siquidem non potest naturaliter existere, nisi præexistant alii antecedentes ipsum gradum vigesimalum, utpotè quos ex naturâ suâ præsupponit.

DISPUTATIO III.

Quibus operibus competat hujusmodi reviviscentia.

SECTIO I.

Utrum opera mortua per penitentiam reviviscant?

SUPPONO primò ex supra dictis *d. 1. n. 2.* opera mortua dici, & esse omnia illa, quæ sunt ab homine spiritualiter mortua, sive ex stete in peccato; cum enim gratia sit vita spiritualis animæ, & hæc per quodlibet peccatû mortale amittatur, qui illud committit, vitam animæ amittit, diciturque homo spiritualiter mortuus, & omnia ejus opera in eo statu facta dicuntur mortua. Suppono secundò, opera, de quibus in præsentî potest quæstio excitari, posse esse aut actus bonos internos elicitos ab homine existente in peccato, quibus, si esset in gratia, acquireret novum augmentum gratiæ, & gloriæ: aut opera satisfactoria, sive pœnalia, quibus homo, sive spontè, sive de præcepto Confessoris intendit satisfacere pro peccatâ temporali debitâ peccatis jam ritè confessis, & semel dimissis quoad pœnam æternam. His suppositis.

Conclusio 1. sit: Actus boni interni, nempe fidei, spei, & alii similes facti ab homine peccatore existente in statu peccati, non vivificantur per subsequentem penitentiam. Est communis. Probatur ex proximè dictis, quia sola opera illa vivificantur, quæ aliquando fuerunt viva, & acceptata à Deo in meritum vitæ æternæ; sed prædicti actus nunquam habuerunt vitam, cum fuerint opera hominis mortui per peccatum, & nunquam fuerunt à Deo acceptati ad vitam æternam, cum fuerint opera hominis inimici, & odio digni; ergo non habent, ex quo dicantur vivificari.

Dices: Peccator mediis actibus fidei, & spei meretur, saltem de congruo, aliqua auxilia divini, & augmentum habituum; ergo saltem quoad hunc effectum poterunt vivificari. Respondeo negando consequentiam: & ratio est, quia meritum de congruo non est absolutè meritum; ergo non est, cur necessariò restituatur id, quod per illud con-